

Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji

Wydział Oceny Technologii Medycznych

Cholekalcyferol (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek

Opracowanie na potrzeby oceny zasadności dalszego finansowania ze środków publicznych leków zawierających daną substancję czynną we wskazaniach innych niż wymienione w Charakterystyce Produktu Leczniczego

Raport nr: AOTMiT-OT-434-39/2015

Data ukończenia: 21 styczeń 2016 r.

Wykaz skrótów

ACCF – American College of Cardiology Foundation

ACG – American College of Gastroenterology

AE – ang. *adverse events*, zdarzenia niepożądane

Agencja, AOTMiT – Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji

AHA – American Heart Association

AKL – Analiza kliniczna leczenia

AOTMiT, Agencja – Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji

ASA – ang. *acetylsalicylic acid*, kwas acetylosalicylowy

b.d. – brak danych

CAG – The Canadian Association of Gastroenterology

ChPL – Charakterystyka Produktu Leczniczego

CI – ang. *confidence interval*, przedział ufności

CSNZ - Cancer Society of New Zealand

ELISA- ang. *enzyme-linked immunosorbent assay*, test immunoenzymatyczny lub immunoenzymosorbcyjny jest jednym z najpowszechniej stosowanych testów w badaniach diagnostycznych

EMA – European Medicines Agency

ENETS – Europe Neuroendocrine Tumour Society

ESPGHAN – European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition

FDA – U. S. Food and Drug Administration

FIWP – First International Working Party

GERD – ang. *Gastroesophageal Reflux Disease*, choroba refluksowa przełyku

IS – istotny statystycznie

ITT – ang. *intention- to-treat*, analiza wyników w grupach wyodrębnionych zgodnie z zaplanowanym leczeniem

Komparator – interwencja alternatywna, opcjonalna wobec interwencji ocenianej

H₂RA – ang. *H2 receptor antagonists*, antagoniści receptora H₂

Lek – produkt leczniczy w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2011 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2001 r. Nr 126, poz. 1381, z późn. zm.)

LPZ – leki przeciwzapalne

MHNZ - Ministry of Health New Zealand

NASPGHAN – North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition

nd – nie dotyczy

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NICE – National Institute for Health and Care Excellence

NLPZ – niesterydowe leki przeciwzapalne

NNT – (ang. – *Number Needed to Treat*) oczekiwana liczba osób, u których należy zastosować ocenianą interwencję zamiast komparatora, aby uzyskać dodatkowe wystąpienie a bo uniknąć wystąpienia badanego zdarzenia w określonym horyzoncie czasowym

OR – ang. *odds ratio*, iloraz szans

PAN – pantoprazol

PPI – ang. *proton pump inhibitors*, inhibitory pompy protonowej

PTG – Polskie Towarzystwo Gastroenterologii

QoL – ang. *quality of life*, jakość życia

RCT – ang. *randomized controlled trial*, badanie randomizowane z grupą konterolną

RR – (ang. – *Relative Risk, Risk Ratio*) ryzyko względne; określa, o ile razy zastosowanie ocenianej interwencji zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia badanego zdarzenia w porównaniu z prawdopodobieństwem wystąpienia tego zdarzenia w przypadku zastosowania komparatora

Technologia - technologia medyczna w rozumieniu art. 5 pkt 42a ustawy o świadczeniach lub środek spożywczy specjalnego przeznaczenia żywieniowego lub wyrób medyczny w rozumieniu art. 2 pkt 21 i 28 ustawy o refundacji

URPL – Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych

Ustawa o refundacji - ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 345.)

Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej - ustawa z dnia 24 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581)

Wytyczne – „Wytyczne oceny technologii medycznych” wprowadzone Zarządzeniem Prezesa Agencji nr 1/2010 z dnia 4 stycznia 2010 r., stanowiące podsumowanie uznawanych przez społeczność międzynarodową wymagań dotyczących przeprowadzania oceny świadczeń opieki zdrowotnej

Spis treści

1. Podstawowe informacje o zleceniu	4
2. Problem decyzyjny	5
3. Interwencja oceniana i alternatywne technologie medyczne	7
3.1. Interwencja oceniana	7
3.2. Alternatywne technologie medyczne.....	8
4. Rekomendacje i wytyczne kliniczne	8
4.1. Opinie eksperckie.....	9
5. Wskazanie dowodów naukowych.....	10
5.1. Skuteczność praktyczna i kliniczna.....	10
5.2. Bezpieczeństwo stosowania	11
6. Wpływ na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców	12
6.1. Aktualny stan finansowania ze środków publicznych w Polsce	12
6.2. Wydatki na finansowanie ocenianej technologii ze środków publicznych w Polsce	13
7. Podsumowanie	13
8. Załączniki	16
8.1. Wcześniejsze opracowania Agencji	16
8.2. Strategie wyszukiwania publikacji	16
8.3. Diagram metodologii dotyczącej włączania badań	16
9. Piśmiennictwo	18

1. Podstawowe informacje o zleceniu

Data wpłynięcia zlecenia do AOTMiT (RR-MM-DD) i znak pisma zlecającego	2015-12-29 PLA.4600.512.2015.2.ISU
---	---------------------------------------

Pełna nazwa świadczenia opieki zdrowotnej (z pisma zlecającego)

Leki dostępne w aptece na receptę, stosowane we wskazaniach innych niż ujęte w charakterystyce produktu leczniczego, dla których wydano decyzje o objęciu refundacją na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.) zawierające substancję czynną: Cholekalcyferol (witamina D3) we wskazaniach zgodnych ze zleceniem PLA.4600.512.2015.2.ISU

Typ zlecenia: art. 31 n ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 z późn. zm.)

Podstawa zlecenia (w przypadku braku informacji pozostawić bez zaznaczenia)

- zlecenie Ministra Zdrowia złożone z urzędu
- zlecenie Ministra Zdrowia na wniosek konsultanta krajowego z dziedziny medycyny odpowiedniej dla danego świadczenia opieki zdrowotnej
- zlecenie Ministra Zdrowia na wniosek stowarzyszenia będącego zgodnie z postanowieniami statutu towarzystwem naukowym o zasięgu krajowym – za pośrednictwem konsultanta krajowego z dziedziny medycyny odpowiedniej dla danego świadczenia opieki zdrowotnej
- zlecenie Ministra Zdrowia na wniosek Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia
- zlecenie Ministra Zdrowia na wniosek stowarzyszenia lub fundacji, których celem statutowym jest ochrona praw pacjenta – za pośrednictwem konsultanta krajowego z dziedziny medycyny odpowiedniej dla danego świadczenia opieki zdrowotnej

Wnioskowana technologia medyczna:

Produkty lecznicze zawierające Cholekalcyferol (witamina D3) dla których wydano decyzje o objęciu refundacją na podstawie art. 40 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.) zestawiono w Tabeli 1 (poniżej).

Tabela 1. Zestawienie ocenianych produktów leczniczych wraz z zakresem wskazań - na podstawie wykazu załączonego do pisma z dnia 14.01.2015 r. znak PLA.4600.512.2015.4.ISU

Nazwa, postać i dawka leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego albo wyrobu medycznego	Zawartość opakowania	Kod EAN lub inny kod odpowiadający kodowi EAN	Producent/podmiot odpowiedzialny dla ocenianej technologii
Colecalciferolum (vit. D3)			
Juvit D3, krople doustne, roztwór, 20000 j.m./ml	10 ml	5909991047818	„Przedsiębiorstwo produkcji farmaceutycznej HASCO-LEK” S.A. ul. Żmigrodzka 242E, 51-131 Wrocław
Devikap, płyn doustny, 15000 j.m./ml	10 ml	5909990260218	Medana Pharma SA, ul. Władysława Łokietka 10, 98-200 Sieradz,

Do finansowania we wskazaniu (choroba lub stan kliniczny wymienione w zleceniu):

Zgodnie z załącznikiem do modyfikacji zlecenia otrzymanej pismem PLA.4600.512.2015.3.ISU), ocena substancji czynnej odnosi się do wskazań:

Substancja czynna	Postać	Zakres wskazań pozarejestacyjnych
Colecalciferolum (vit. D3)	doustna	przewlekła choroba nerek

2. Problem decyzyjny

Na podstawie art. 31n pkt 5 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.), dnia 29.12.2015 r. pismem znak PLA.4600.512.2015.2.ISU Minister Zdrowia przekazał AOTMiT zlecenie dotyczące wydania w terminie do 21.01.2016 r. opinii Prezesa Agencji odnośnie zasadności dalszego finansowania ze środków publicznych wybranych leków, w tym zawierających substancje czynne Cholekalcyferol (witamina D3), we wskazaniach innych niż wymienione w Charakterystyce Produktu Leczniczego, z uwzględnieniem:

- 1) skuteczności klinicznej i praktycznej,
- 2) bezpieczeństwa stosowania,
- 3) relacji korzyści zdrowotnych do ryzyka stosowania,
- 4) wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców,
- 5) istnienia alternatywnej technologii medycznej, w rozumieniu ustawy o świadczeniach, oraz jej efektywności klinicznej i bezpieczeństwa stosowania.

Pismem z dnia 08.01.2016 r. znak PLA.4600.512.2015.3.ISU otrzymano modyfikację zlecenia z dnia 28.12.2015 r. ograniczającą realizację przedmiotowego zlecenia do przygotowania w terminie do 21.01.2015 r. wyłącznie materiałów analitycznych pozwalających ocenić zasadność dalszego finansowania ze środków publicznych leków zawierających substancje czynne wskazane w zmodyfikowanym załączniku do zlecenia.

Dnia 14.01.2016 r. pismem znak PLA.4600.512.2015.4.ISU na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o refundacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 345) w związku z art. 31s ust. 6 pkt 5 ustawy o świadczeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 581, z późn. zm.) Agencja otrzymała zlecenie przygotowania przez Radę Przejrzystości opinii w sprawie wydania z urzędu decyzji o objęciu refundacją produktów leczniczych wskazanych w załączniku do zlecenia przy danych klinicznych, w zakresie wskazań do stosowania lub dawkowania, lub sposobu podawania odmiennych niż określone w Charakterystyce Produktu Leczniczego w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo Farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.).

Z uwagi na fakt, że wskazana w Rozdziale 1. technologia medyczna w podobnym problemie decyzyjnym była wcześniej przedmiotem oceny w Agencji, oraz ze względu na wyznaczony termin realizacji zlecenia, zweryfikowano aktualność wcześniej przygotowanych materiałów analitycznych – tj. stanowiącego integralną część niniejszego opracowania raportu nr AOTM-OT-434-37/2013, poprzez:

- weryfikację informacji dotyczących ocenianych technologii medycznych względem aktualnych charakterystyk produktów leczniczych pod kontem ewentualnych zmian w zakresie zarejestrowanych wskazań oraz działań niepożądanych;
- przeprowadzenie wyszukiwania wytycznych praktyki klinicznej, mającego na celu identyfikację najbardziej aktualnych zaleceń oraz weryfikację istnienia alternatywnej technologii medycznej, w rozumieniu ustawy o świadczeniach;
- przeprowadzenie wyszukiwania mającego na celu identyfikację nowych dowodów naukowych – opublikowanych po dacie wyszukiwania na potrzeby ostatniej oceny danej technologii medycznej realizowanej przez Agencję;
- aktualizację informacji dotyczących wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia otrzymanych w odpowiedzi na pismo MZ znak PLA.4600.512.2015.2.ISU.

W tabeli poniżej zawarto krótkie podsumowanie wyników ww. weryfikacji aktualności wcześniejszych opracowań:

weryfikacja informacji dotyczących ocenianych	W wyniku weryfikacji ChPL dla ocenianych produktów leczniczych nie stwierdzono zmian w zakresie zarejestrowanych wskazań, czy działań
---	--

technologii medycznych względem aktualnych charakterystyk produktów leczniczych	niepożądanych tych produktów, skutkujących koniecznością aktualizacji informacji zawartych w opracowaniu Agencji nr AOTM-OT-434-37/2013
przeprowadzenie wyszukiwania aktualnych wytycznych praktyki klinicznej	W wyniku przeprowadzonego wyszukiwania nie odnaleziono nowych wytycznych praktyki klinicznej skutkujących koniecznością aktualizacji informacji w tym zakresie zawartych w opracowaniu nr AOTM-OT-434-37/2013. Założenia strategii i wyniki wyszukiwania wytycznych praktyki klinicznej opisano w rozdziale 4. niniejszego opracowania. Zastosowano taką samą strategię wyszukiwania jaka została zastosowana podczas systematycznego wyszukiwania 25.11.2013 r.
przeprowadzenie wyszukiwania nowych dowodów naukowych dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa danej technologii	W wyniku przeprowadzonego wyszukiwania włączono 1 przegląd systematyczny porównujący zastosowanie aktywnej formy witaminy D, z zastosowaniem nieaktywnej formy witaminy D. Wyniki omówiono w rozdziale 5. Założenia strategii i wyniki wyszukiwania wraz z odnalezionymi wytycznymi praktyki klinicznej opisano w rozdziale 4 niniejszego opracowania. Włączenie publikacji nie skutkowało zmianą wniosków zawartych w opracowaniu nr AOTM-OT-434-37/2013. Zastosowano taką samą strategię wyszukiwania jaka została zastosowana podczas systematycznego wyszukiwania w listopadzie 2013 r.
aktualizacja informacji dotyczących wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców	Ze względu na brak danych dla ocenianej technologii medycznej w piśmie z dnia 15 stycznia 2016 r., znak DGL.036.4.2016 W.01057.MB, niemożliwe było oszacowanie wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców.

3. Interwencja oceniana i alternatywne technologie medyczne

3.1. Interwencja oceniana

Ocenie podlegał cholekalcyferol (witamina D3).

Najważniejszą funkcją witaminy D jest regulowanie metabolizmu wapnia i fosforanów, wspólnie z kalcytoniną i parathormonem.

Witamina D3 jest czynnikiem przeciwkrzywicznym. Jest konieczna do prawidłowej czynności przytarczyc. Najważniejszymi narządami i układami, na które oddziałuje są jelito, nerki i układ kostny. Witamina D odgrywa zasadniczą rolę we wchłanianiu wapnia i fosforanów z jelit, transporcie soli mineralnych i procesie wapnienia kości, reguluje także wydalanie wapnia i fosforanów przez nerki. W jelicie witamina D pobudza wchłanianie Ca²⁺ i fosforanów (w komórkach jelita pobudza syntezę białek wiążących Ca²⁺ (CaBP) - białek tych nie stwierdza się w śluzówce jelit osób z niedoborem witaminy D, W nerkach pobudza wchłanianie zwrotne jonów a w kościach mobilizację i odkładanie soli mineralnych. Wszystkie te procesy sprzyjają utrzymaniu prawidłowego stężenia wapnia i fosforanów w osoczu. Stężenie jonów wapniowych oddziałuje na szereg ważnych procesów biochemicznych warunkujących utrzymanie właściwego napięcia mięśni, pobudzenia nerwowego i krzepnięcia krwi. Witamina D bierze udział w syntezie kwasu adenozyntrifosforowego, działa antagonistycznie do kortyzolu, hamującego wchłanianie wapnia.

Witamina D uczestniczy także w prawidłowym funkcjonowaniu układu odpornościowego, wpływając na wytwarzanie limfokin. Nie wywołuje zmian w obrazie morfologicznym krwi obwodowej. Niedobór witaminy D w pożywieniu, zaburzenie jej wchłaniania, niedobór wapnia, choroby wątroby oraz stosowanie niektórych leków a także brak ekspozycji na światło słoneczne prowadzi w okresie szybkiego wzrostu dziecka do krzywicy, zaś u dorosłych do osteomalacji. (**ChPL Devikap, Juvit**)

W odniesieniu do innych zagadnień dotyczących problemu zdrowotnego patrz raport nr AOTM-OT-434-37/2013.

Wcześniejsze stanowiska Rady Przejrzystości:

- Colecalciferolum (vit. D3), postać doustna w przewlekłej chorobie nerek, opinia pozytywna nr. 360/2013 z dnia 16.12.2013 r.

Treść (meritum) opinii	uzasadnienie opinii
Rada Przejrzystości uważa za zasadne dalsze finansowanie produktów leczniczych zawierających substancję czynną coledalciferolum (witamina D3) w zakresie wskazań do stosowania lub dawkowania, lub sposobu podawania odmiennych niż określone w Charakterystyce Produktu Leczniczego.	Preparaty witaminy D3 mają udowodnione działanie w zakresie profilaktyki i leczenia jej niedoborów, powodujących krzywicę u dzieci, <u>zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej</u> , zmniejszenie odporności i wiele innych powikłań u dorosłych. <u>Szczególne znaczenie stosowania tej witaminy polega na zapobieganiu i leczeniu nadczynności przytarczyc u pacjentów z przewlekłą chorobą nerek</u>

- Colecalciferolum (vit. D3), postać doustna w przewlekłej chorobie nerek, opinia pozytywna nr. 392/2013 z dnia 30.12.2013 r.

Treść (meritum) opinii	uzasadnienie opinii
Rada Przejrzystości uważa za zasadne dalsze finansowanie produktów leczniczych zawierających substancję czynną coledalciferolum (witamina D3) w zakresie wskazań do stosowania lub dawkowania, lub sposobu podawania odmiennych niż określone w Charakterystyce Produktu Leczniczego, tj. w przewlekłej chorobie nerek, w profilaktyce	Preparaty witaminy D3 mają udowodnione działanie w zakresie profilaktyki i leczenia jej niedoborów, powodujących krzywicę u dzieci, <u>zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej</u> , zmniejszenie odporności i wiele innych powikłań u dorosłych. Szczególne znaczenie stosowania tej witaminy polega na zapobieganiu i <u>leczeniu nadczynności</u>

osteoporozy przy steroidoterapii - u dzieci do 18 roku życia; w profilaktyce osteoporozy posterydowej - zgodnie z zaleceniami EULAR i polskimi.	przytarczyć u pacjentów z przewlekłą chorobą nerek. Polskie zalecenia z 2011 r. wskazują, iż preparaty wapnia i witaminy D3 są podstawą profilaktyki osteoporozy, w której podstawowymi lekami są preparaty witaminy D3.
---	--

3.2. Alternatywne technologie medyczne

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w raporcie nr AOTM-OT-434-37/2013 w PChN zaleca się w pierwszej kolejności ograniczanie podaży fosforanów w diecie, stosowanie leków wiążących fosforany, **suplementację wapnia i witaminy D, zaczynając od postaci nieaktywnych (cholekalcyferol); a dopiero w razie oporności na leczenie postaci aktywnej** (np. alfakalcydiol).

Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę zarejestrowane wskazania tj. np. profilaktyka i leczenie niedoboru witaminy D (Devikap), zapobieganie schorzeniom, gdy stwierdzono ryzyko niedoboru witaminy D, (Juvit D3) i biorąc pod uwagę fakt, że ***PChN jest schorzeniem przebiegającym z niedoborami witaminy D przedmiotowe wskazanie może być finansowane w ramach zwykłej refundacji. Biorąc pod uwagę fakt, że w ChPL rozpisane jest szczegółowe dawkowanie dla dzieci również kryterium wiekowe nie jest wskazaniem off label.***

Ponadto, podczas opracowywania niniejszego raportu wystąpiono z prośbą o opinię do czterech ekspertów klinicznych. W odpowiedzi otrzymano 1 opinię ekspercką w której ekspert nie odniósł się do alternatywnej technologii. Zaznaczył jednak, że dostępne standardy leczenia chorych z PChN zawierają w sobie **suplementację witaminy D3** już od najwcześniejszych stadiów choroby (2-3), **a następnie wprowadzanie analogów witaminy D3 oraz ich aktywnych metabolitów.**

Dalsze informacje patrz raport nr AOTM-OT-434-37/2013

4. Rekomendacje i wytyczne kliniczne

Na potrzeby identyfikacji rekomendacji klinicznych oraz przeglądów systematycznych dotyczących postępowania terapeutycznego w przewlekłej chorobie nerek przeprowadzono wyszukiwanie w bazach informacji medycznej.

Przeprowadzono wyszukiwanie w następujących bazach informacji:

- PubMed,
- EMBASE,
- Cochrane Collaboration.

Przy wyszukiwaniu i selekcji publikacji kierowano się następującymi kryteriami:

Populacja: poszukiwano wytycznych oraz przeglądów systematycznych dotyczących leczenia pacjentów z przewlekłą chorobą nerek (*chronic kidney disease*).

Interwencja: cholekalcyferol (*cholecalciferol, colecalciferol*).

Komparator: nie ograniczono,

Punkty końcowe: nie ograniczono,

Dodatkowe ograniczenia:

Zastosowano filtry dotyczące typu publikacji dostępane w ramach przeglądarek baz danych.

Ze względu na ograniczenia czasowe do opisanego w ramach niniejszego opracowania wybierano jedynie przeglądy systematyczne oraz wytyczne kliniczne które ukazały się po czasie oceny przedmiotowej technologii medycznej w 2013 roku tj. publikacje które ukazały się po ostatnim wyszukiwaniu (listopad 2013)

Przy wyszukiwaniu uwzględniono tylko publikacje w języku polskim i angielskim.

Szczegóły dotyczące przeprowadzonego wyszukiwania znajdują się w rozdziale 8.2 Strategia wyszukiwania publikacji.

Oprócz przeprowadzonego wyszukiwania systematycznego przeszukano strony towarzystw zajmujących się przedmiotowym zagadnieniem oraz sprawdzono czy opisane w raporcie AOTM-OT-434-37/2013 wytyczne i rekomendacje kliniczne uległy aktualizacji. Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje, które nie zostały opisane w raporcie AOTM-OT-434-37/2013. Stwierdzić należy, że dodane rekomendacje nie zmieniają wnioskowania z poprzedniego opracowania, a jedynie podkreślają, że cholekalcyferol jest powszechnie rekomendowaną substancją w sytuacji ryzyka wystąpienia niedoboru witaminy D.

<p>U. S. Preventive Services Task Force - Screening for Vitamin D Deficiency in Adults: Recommendation Statement. U.S. Preventive Services Task Force, 2015 [USPSTF_2015]</p>	<p>Doustne przyjmowanie witaminy D jest najpowszechniejszym leczeniem niedoborów witaminy D (m. in. w przewlekłej chorobie nerek, <i>przyp. analityka</i>); <u>dostępne formy obejmują witaminę D3 (cholekalcyferol) i D2 (ergokalcyferol)</u>. Inne metody obejmują wzbogacenie diety w wit. D lub ekspozycję na słońce. Jednak ekspozycja na promieniowanie słoneczne nie jest generalnie rekomendowana ze względu na zwiększone ryzyko wystąpienia raka skóry.</p>
--	---

Dalsze informacje patrz raport nr AOTM-OT-434-37/2013

4.1. Opinie eksperckie

W toku prac analitycznych wystąpiono z prośbą o opinie do 4 ekspertów klinicznych. Uzyskano jedną odpowiedź.

Tabela 2. Opinia ekspercka, prof. nadzw. dr hab. n. med. Sylwester Prokurat, Konsultant woj. mazowieckiego w dziedzinie nefrologii dziecięcej [Prokurat_2015]

<p>Kluczowe przyczyny dla których Cholekalcyferol (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek powinien być finansowany:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • „W przebiegu przewlekłej choroby nerek (PChN) dochodzi do szeregu zaburzeń związanych z gospodarką wapniowo-fosforanową, mineralizacją kości oraz wtórnej nadczynności przytarczyc. Zaburzenia są między innymi wynikiem spadku filtracji kłębuszkowej w nerkach oraz niedoboru witaminy D3 (coledalciferolum). Dostępne standardy leczenia chorych z PChN zawierają w sobie suplementację witaminy D3 już od najwcześniejszych stadiów choroby (2-3), a następnie wprowadzanie analogów witaminy D3 oraz ich aktywnych metabolitów. (<i>KIDIGO Clinical Practice Guideline for diagnosis, Evaluation. Prevention and Treatment of Chronic Kidney Disease-Mineral and Bone Disorder(CKD-MBD)</i>). <i>Kidney Int.</i>2009:76 suppl 113”
<p>Własne stanowisko w kwestii finansowania ze środków publicznych cholekalcyferolu (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Należy utrzymać refundację ze środków publicznych preparatu Colecalciferolum Wit D3 w przewlekłej chorobie nerek w związku z koniecznością suplementacji ww witaminy we wczesnym okresie PChN
<p>Relacja korzyści zdrowotnych do ryzyka stosowania cholekalcyferolu (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wtórnej nadczynności przytarczyc z wysokimi stężeniami parathormonu (PTH) jest czynnikiem rozwoju powikłań sercowo-naczyniowych u chorych z PChN i czynnikiem zwiększającym ich śmiertelność. Wczesne włączanie preparatu witaminy D3, jej analogów oraz aktywnych metabolitów zapobiega, spowalnia i leczy wtórną nadczynność przytarczyc

W powyższej opinii przytoczono jedynie aspekty, które zostały opisane przez eksperta na podstawie przygotowanego przez Agencję formularza. Ekspert nie znalazł argumentów przemawiających za niefinansowaniem ze środków publicznych cholekalcyferolu (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek. Ponadto nie odniesiono się do bezpieczeństwa stosowania ocenianej technologii, wpływu finansowania przedmiotowej technologii na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców, nie wskazano alternatywnej technologii medycznej oraz jej efektywności klinicznej i bezpieczeństwa stosowania.

5. Wskazanie dowodów naukowych

5.1. Skuteczność praktyczna i kliniczna

Autor	Metodyka	Wyniki
Zittermann 2015	<p>Metodyka odnalezionego źródła opracowania:</p> <p>Przegląd systematyczny literatury z metaanalizą</p> <p>Cel opracowania:</p> <p>Analizowano wpływ podaży witaminy D w formie nieaktywnej lub aktywnej na aktywną formę 1,25(OH)₂D krążącą we krwi.</p> <p>Przeszukane bazy:</p> <p>PubMed, Embase i ISI Web of Science w okresie: styczeń 1971 – październik 2014</p> <p>Włączone badania:</p> <p>Do przeglądu włączono 55 badań RCT (38 forma nieaktywna witaminy D, oraz 13 dot. formy aktywnej witaminy D) w których porównywano zastosowanie witaminy D (w formie aktywnej lub nieaktywnej) z zastosowaniem placebo. Łącznie badania obejmowały 4796 osób, którym podawano nieaktywną formę witaminy D oraz</p>	<p>Autorzy przeglądu analizowali wpływ podaży witaminy D w formie aktywnej oraz nieaktywnej.</p> <p>Suplementacja nieaktywną formą witaminy D zwiększała stężenie 1,25(OH)₂D o 12,2 pmol/L [95% CI, 7.8 –16.5 pmol/L], a także o 18.8 pmol/L [95% CI, 9.2–28.4 pmol/L] w sytuacji gdy do analizybrane były pod uwagę jedynie badania o niskim ryzyku wystąpienia błędu (n=18). We włączonych do przeglądu badaniach wystąpiła duża heterogeniczność (Cohran's Q 374.1; P<0.001, I²=91%). Większy efekt inkrementalny odnotowano gdy witamina D była podawana sama, niż w sytuacji gdy suplementacja następowała wraz z podażą Ca (18.6 pmol/L; 95% CI, 12.7–24.4 pmol/L vs 4.9 pmol/L; 95% CI,-0.4 to 10.2 pmol/L; P=0.001.) Z kolei zastosowanie aktywowanej witaminy D zwiększało stężenie 1,25(OH)₂D o 20.5 pmol/L [95% CI, 8.3–32.7pmol/L; P =0.04]. Tutaj również odnotowano dużą heterogeniczność włączonych badań [Cochran Q = 85.4;P<0.001; I²=87%). W podsumowaniu napisano, że podanie witaminy D zarówno w formie aktywnej i nieaktywnej skutkuje zwiększeniem stężenia 1,25(OH)₂D we krwi.</p> <p>W badaniu nie została wyodrębniona substancja cholekalcyferol – została ona potraktowana łącznie z innymi substancjami w formie nieaktywnej. Ponadto wyniki przeglądu odnoszą się do wszystkich osób, którym podawano witaminę D, a nie tylko i wyłącznie pacjentów z PChN w związku z tym wyniki należy traktować z ostrożnością. Poniżej przytoczono badania skupiające się na populacji osób z PChN:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyniki dwóch metaanaliz badań obserwacyjnych pacjentów z PChN wskazują, że podawanie aktywnej formy witaminy D (alfacalcidol, calcitriol lub paricalcitol) może zmniejszyć ryzyko zgonu o około 25%. (Zheng Z, Shi H, Jia J, Li D, Lin S. Vitamin D supplementation and mortality risk in chronic kidney disease: a meta-analysis of 20 observational studies. <i>BMC Nephrol</i>

	668, którym podawano aktywną formę.	<p>2013;14:199 i Duranton F, Rodriguez-Ortiz ME, Duny Y, Rodriguez M, Daure`s JP, Argile`s A. Vitamin D treatment and mortality in chronic kidney disease: a systematic review and meta-analysis. <i>Am J Nephrol</i> 2013;37:239 – 48.)</p> <ul style="list-style-type: none"> wyniki omawianego przeglądu sugerują p[onadto, że największy wzrost stężenia 1,25(OH)₂D we krwi występował u osób z PChN oraz po zastosowaniu aktywnej formy witaminy D. Autorzy przeglądu tłumaczą jednak ten fakt tym, że w porównaniu z innymi pacjentami choroby PChN mieli znamienne niższą wartość wyjściową 1,25(OH)₂D przed zastosowaniem interwencji.
--	-------------------------------------	---

5.2. Bezpieczeństwo stosowania

Tabela 3. Informacje o bezpieczeństwie na podstawie ChPL: Devikap i Juvit D₃

Produkt leczniczy	Działania niepożądane	Specjalne ostrzeżenia i środki ostrożności dotyczące stosowania
Devikap	<p>Praktycznie nie występują przy podawaniu w zalecanych dawkach. W przypadku rzadko występującej nadwrażliwości na witaminę D3 lub przy stosowaniu zbyt dużych dawek przez dłuższy czas może dojść do zatrucia określanego jako hiperwitaminoza D:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaburzenia serca: zaburzenia rytmu serca; - zaburzenia układu nerwowego: bóle głowy, letarg; - zaburzenia oka: zapalenie spojówek, światłowstręt; - zaburzenia żołądka i jelit: utrata łaknienia, nudności, wymioty, zaparcia; - zaburzenia nerek i dróg moczowych: mocznica, wielomocz; - zaburzenia mięśniowo-szkieletowe i tkanki łącznej: bóle mięśni i stawów, osłabienie mięśniowe; - zaburzenia metabolizmu i odżywiania: hipercholesterolemia, ubytek masy ciała, nadmierne pragnienie, obfite pocenie, zapalenie trzustki; - zaburzenia naczyniowe: nadciśnienie; 	<p>Produkt należy stosować zgodnie z podanym dawkowaniem, należy zachować ostrożność:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeśli pacjent jest nieruchomiony; • jeśli pacjent przyjmuje tiazydowe leki moczopędne; • jeśli pacjent ma kamicęerkową; • jeśli pacjent ma choroby serca; • jeśli pacjent przyjmuje glikozydy naparstnicy; • jeśli pacjentka jest w ciąży lub karmi piersią; • jeśli równocześnie pacjent przyjmuje duże dawki wapnia. Dobowe zapotrzebowanie i sposób podawania witaminy D u dzieci powinny być ustalone indywidualnie i weryfikowane każdorazowo podczas badań okresowych, zwłaszcza w pierwszych miesiącach życia; • u niemowląt u których stwierdza się od urodzenia małe wymiary ciemienia przedniego. <p>Zbyt duże, długo stosowane dawki witaminy D3, lub dawki uderzeniowe</p>

	<p>- zaburzenia ogólne i stany w miejscu podania: świąd skóry;</p> <p>- zaburzenia wątroby i dróg żółciowych: podwyższona aktywność aminotransferaz;</p> <p>- zaburzenia psychiczne: obniżone libido, depresje, zaburzenia psychotyczne.</p> <p>Mogą również wystąpić: wodnisty wyciek z nosa, hipertermia, suchość w jamie ustnej, zwiększenie stężenia wapnia we krwi i (lub) w moczu, kamica nerkowa i zwapnienia tkanek.</p>	<p>mogą być przyczyną przewlekłej hiperwitaminozy.</p> <p>Podczas stosowania produktu zaleca się okresowo kontrolować stężenie wapnia i fosforanów we krwi i moczu.</p> <p>Ze względu na obecność alkoholu benzylowego (15 mg/ml) produkt może powodować reakcje anafilaktoidalne.</p> <p>Pacjenci z rzadkimi dziedzicznymi zaburzeniami związanymi z nietolerancją fruktozy, zespołem złego wchłaniania glukozy-galaktozy lub niedoborem sacharazy-izomaltazy, nie powinni przyjmować produktu leczniczego.</p>
JUVIT D₃	<p><u>Działania niepożądane nie występują przy podawaniu w zalecanych dawkach.</u> Przyjmowanie witaminy D3 w większych dawkach powoduje hiperwitaminozę oraz hiperkalcemię i związane z tym objawy:</p> <p>Zaburzenia rytmu serca: uszkodzenia mięśnia sercowego</p> <p>Zaburzenia układu nerwowego: ból głowy</p> <p>Zaburzenia żołądka i jelit: utrata łaknienia, nudności, wymioty, biegunka</p> <p>Zaburzenia nerek i dróg moczowych: hiperkalciuria, uszkodzenie nerek, wielomocz</p> <p>Zaburzenia mięśniowo-szkieletowe i tkanki łącznej: ból mięśni i stawów</p> <p>Zaburzenia ogólne i stany w miejscu podania: zwapnienia ektopowe, uczucie suchości w jamie ustnej.</p>	<p>Jednoczesne przyjmowanie produktu leczniczego Juvit D3 z innymi produktami leczniczymi lub spożywczymi zawierającymi witaminę D (np. złożone preparaty witaminowo-mineralne) może prowadzić do przedawkowania. Podczas stosowania witaminy D3 przez długi okres lub w dawkach większych niż 1000 j.m. na dobę należy monitorować stężenie wapnia w surowicy. Należy zachować ostrożność w przypadku pacjentów leczonych tiazydowymi środkami moczopędnymi, a także w okresie ciąży:</p>

Dodatkowe dane o bezpieczeństwie:

W odniesieniu do innych zagadnień dotyczących bezpieczeństwa – patrz raport AOTM-OT-434-37/2013.

6. Wpływ na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców

6.1. Aktualny stan finansowania ze środków publicznych w Polsce

W tabeli poniżej przedstawiono informacje dotyczące aktualnego sposobu finansowania przedmiotowych świadczeń, dla których źródłem jest Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych na dzień 1 stycznia 2016 r.

Substancja czynna	Produkt leczniczy	Grupa limitowa	Urzędowa cena zbytu [zł]	Cena detaliczna [zł]	Wysokość limitu finansowania [zł]	Zakres wskazań pozarejestacyjnych objętych refundacją	Poziom odpłatności	Wysokość dopłaty pacjenta [zł]
Colecalciferolum (vit. D3)	Juivit D3, krople doustne, roztwór, 20000 j.m./ml	18.2, Witamina D i jej metabolity	4,00	5,84	5,73	przewlekła choroba nerek; osteoporoza posterydowa - profilaktyka	ryczałt	3,31
	Devikap, płyn doustny, 15000 j.m./ml	colecalkyferol i kalcyfediol	2,92	4,30	4,30		ryczałt	3,20

6.2. Wydatki na finansowanie ocenianej technologii ze środków publicznych w Polsce

Ze względu na brak danych niemożliwe było oszacowanie wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców. W piśmie od Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 15.01.2016 r. znak DGL.036.4.2016, W.01057.MB nie odniesiono się do Colecalciferolum (vit. D3).

7. Podsumowanie

Problem zdrowotny

Przewlekła choroba nerek (PChN) wg wytycznych KDIGO 2012 to utrzymujące się > 3 miesięcy nieprawidłowości budowy lub czynności nerek mające znaczenie dla zdrowia. Zachorowalność roczna na PChN wynosi ok. 150/mln. W USA PChN występuje u ok. 11 % osób dorosłych, a PNN (przewlekła niewydolność nerek) u ok. 8%. Ekstrapolowana chorobowość w Polsce wynosi 4-5 mln.

Zespół zaburzeń mineralnych i kostnych związanych z PChN cechuje się występowaniem jednego lub kilku z następujących zaburzeń: nieprawidłowości metabolizmu wapnia, fosforu, witaminy D i wydzielania PTH, osteodystrofii nerkowej oraz zwapnienia naczyń lub innych tkanek miękkich.

Niedobór witaminy D wynika z malejącej liczby komórek wykazujących aktywność 1 α -hydroksylazy, przekształcającej 25-hydroksy witaminę D do aktywnego metabolitu 1,25-dihydroksy witaminy D (kalcitriolu). Początkowo wzrastające stężenia PTH w osoczu stymulują wytwarzanie kalcitriolu, umożliwiając utrzymanie prawidłowych stężeń w osoczu, które są jednak nieproporcjonalnie niskie w porównaniu do podwyższonych stężeń PTH. Progresywne zmniejszanie się czynnego miąższu nerek prowadzi do bezwzględnego niedoboru kalcitriolu, który uczestniczy w patogenezie wtórnej nadczynności przytarczyc. Działanie bezpośrednie obejmuje: zniesienie hamującego wpływu kalcitriolu na transkrypcję genu pre-pro-PTH (co nasila sekrecję PTH przez przytarczycę), zmniejszenie zawartości receptorów witaminy D (VDR) w komórkach przytarczyc (co ułatwia proliferację tych komórek), zmniejszenie wrażliwości komórek przytarczyc na stężenia zjonizowanego wapnia hamującego wydzielanie PTH i prawdopodobnie zmniejszenie liczby receptorów wapniowych w komórkach przytarczyc. Działanie pośrednie niedoboru kalcitriolu zachodzi na dwóch drogach: zmniejszenia wchłaniania wapnia z przewodu pokarmowego (co sprzyja hipokalcemii stymulującej wydzielanie PTH) i rozwoju oporności kośćca na mobilizujące wapń działanie PTH, co również sprzyja hipokalcemii.

1. Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej i nadczynność przytarczyc pojawiają się gdy GFR < 45ml/min/1,73 m² i nasilają się w miarę dalszego upośledzenia czynności nerek. Główną nieprawidłowością jest hiperfosfatemia, będąca wynikiem upośledzonego wydalania

fosforanów przez nerki oraz zwiększonego ich uwalniania z kości pod wpływem PTH. Hipokalcemia jest następstwem hiperfosfatemii, oporności kości na działanie PTH oraz niedoboru i zaburzonego metabolizmu wit. D. W przypadku stwierdzanego niedoboru wit. D należy je wyrównać zgodnie z zaleceniami dla populacji ogólnej (**np. cholekalcyferol 1000-2000 IU/dz**).

2. Osteodystrofia nerkowa obejmuje zaburzenia morfologiczne w obrębie kości o różnej patogenezie, które występują u osób z PChN i GFR < 60 ml/min/1,73 m². Obraz kliniczny to: ból kości i stawów, samoistne złamania kości i zerwania ścięgien, osłabienie mięśni, głównie bliższych, zwapnienia tkanek miękkich. Zwapnienia, głównie błony środkowej tętnic, utrudniają przepływ krwi zmniejszając podatność błony naczyniowej ściany naczyniowej. Złogi wapniowe w zastawkach serca są przyczyną ich dysfunkcji.
3. Kalcyfilaksja – odkładanie się związków wapnia w małych naczyniach skóry i tkanki podskórnej, z martwicą niedokrwionych tkanek. Leczenie zachowawcze jest zwykle mało skuteczną, często dochodzi do zakażenia z koniecznością interwencji chirurgicznej.

Wyniki analizy klinicznej i odszukanych rekomendacji klinicznych

Na potrzeby identyfikacji rekomendacji klinicznych oraz przeglądów systematycznych dotyczących postępowania terapeutycznego w przewlekłej chorobie nerek przeprowadzono wyszukiwanie w bazach informacji medycznej.

Ze względu na ograniczenia czasowe do opisanego w ramach niniejszego opracowania Ze względu na ograniczenia czasowe do opisanego w ramach niniejszego opracowania wybierano jedynie przeglądy systematyczne oraz wytyczne kliniczne które ukazały się po czasie oceny przedmiotowej technologii medycznej w 2013 roku tj. publikacje które ukazały się po ostatnim wyszukiwaniu dowodów naukowych w listopadzie 2013 r.

Na podstawie odnalezionych źródeł należy stwierdzić, że wszystkie one rekomendują suplementację preparatami witaminy D w przypadku jej niedoborów.

Rekomendacje refundacyjne

Nie odnaleziono rekomendacji finansowych dotyczącej przedmiotowej technologii medycznej.

Prognoza wydatków NFZ

Ze względu na brak danych niemożliwe było oszacowanie wpływu na wydatki podmiotu zobowiązanego do finansowania świadczeń ze środków publicznych i świadczeniobiorców. W piśmie od Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 15.01.2016 r. znak DGL.036.4.2016, W.01057.MB nie odniesiono się do Colecalciferolum (vit. D3).

Stanowiska eksperckie

Konsultant województwa mazowieckiego w dziedzinie nefrologii dziecięcej pozytywnie wypowiedział się odnośnie finansowania cholekalcyferolu (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek. Zaznaczył przy tym, że w przebiegu przewlekłej choroby nerek (PChN) dochodzi do szeregu zaburzeń związanych z gospodarką wapniowo-fosforanową, mineralizacją kości oraz wtórnej nadczynności przytarczyc. Zaburzenia są między innymi wynikiem spadku filtracji kłębuszkowej w nerkach oraz niedoboru witaminy D3 (*colecalfiferolum*). Dostępne standardy leczenia chorych z PChN zawierają w sobie **suplementację witaminy D3 już od najwcześniejszych stadiów choroby (2-3)**, a dopiero następnie wprowadzanie analogów witaminy D3 oraz ich aktywnych metabolitów.

Uwagi

Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę zarejestrowane wskazania tj. np. profilaktyka i leczenie niedoboru witaminy D (Devikap), zapobieganie schorzeniom, gdy stwierdzono ryzyko niedoboru

witaminy D, (Juvit D3) i **biorąc pod uwagę fakt, że PChN jest schorzeniem przebiegającym z niedoborami witaminy D przedmiotowe wskazanie może być finansowane w ramach zwykłej refundacji. Biorąc pod uwagę fakt, że w ChPL rozpisane jest szczegółowe dawkowanie dla dzieci również kryterium wiekowe nie jest wskazaniem *off label*. Ten fakt poruszony był we wszystkich poprzednich opracowaniach przygotowanych przez Agencję dotyczących Cholekalcyferolu (witamina D3) w przewlekłej chorobie nerek.**

Przewlekła choroba nerek przebiega bowiem z niedoborem witaminy wynikającym z malejącej liczby komórek wykazujących aktywność 1α -hydroksylazy, przekształcającej 25-hydroksy witaminę D do aktywnego metabolitu 1,25-dihydroksy witaminy D (kalcitriolu).

8. Załączniki

8.1. Wczesniejsze opracowania Agencji

1. Raport AOTM-OT-434-37/2013

8.2. Strategie wyszukiwania publikacji

Tabela 4. Strategia wyszukiwania - baza Medline (PubMed), data wyszukiwania: 11.01.2016 r.

#1	Search "Renal Insufficiency, Chronic"[Mesh]	89780
#2	Search "Cholekalciferol"[Mesh]	23224
#3	Search #1 AND #2	1227
#4	Search (Renal Insufficiency, Chronic[MeSH Terms]) AND Cholekalciferol[MeSH Terms] Filters: Guideline; Meta-Analysis; Practice Guideline; Systematic Reviews	8
#5	Search (Renal Insufficiency, Chronic[MeSH Terms]) AND Cholekalciferol[MeSH Terms] Filters: Guideline; Meta-Analysis; Practice Guideline; Systematic Reviews; Publication date from 2013/11/23 to 2016/12/31	0

Tabela 5. Strategia wyszukiwania – baza The Cochrane Library (Wiley Online Library) data wyszukiwania: 11.01.2016 r.

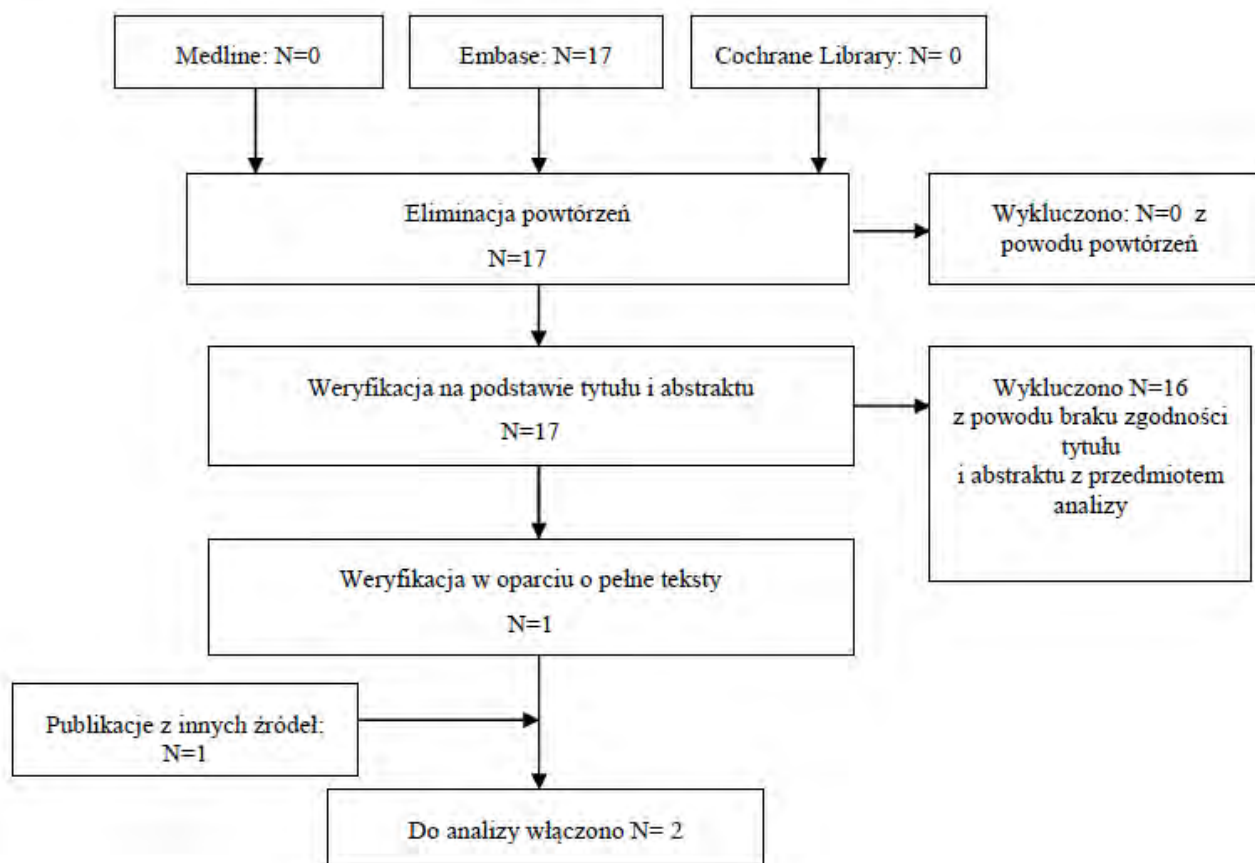
#1	MeSH descriptor: [Cholekalciferol] explode all trees	1397
#2	MeSH descriptor: [Renal Insufficiency, Chronic] explode all trees	3894
#3	#1 AND #2 Online Publication Date from Nov 2013 to Jan 2016	0

Tabela 6. Strategia wyszukiwania – baza Embase (OvidSP), data wyszukiwania: 11.01.2016 r.

#1	Cholekalciferol.mp. OR exp colekalciferol/	10405
#2	exp chronic kidney disease/	41753
#3	#1 AND #2	379
#4	3 AND 2013:2016.(sa_year).	138
#5	limit #4 to evidence based medicine or consensus development or meta analysis or "systematic review").mp. [mp=title, abstract, heading word, drug trade name, original title, device manufacturer, drug manufacturer, device trade name, keyword]	17

8.3. Diagram metodologii dotyczącej włączania badań

Rycina 1. Etapy procesu prowadzącego do ostatecznej selekcji

9. Piśmiennictwo

Zittermann 2015	Zittermann i wsp. Effect of Vitamin D or Activated Vitamin D on Circulating 1,25-Dihydroxyvitamin D Concentrations: A Systematic Review and Metaanalysis of Randomized Controlled Trials, <i>Clinical Chemistry</i> 61:12 1484–1494 (2015)
Prokurat 2015	Opinia ekspercka prof. nadzw. dr hab. n. med. Sylwester Prokurat Konsultant woj. mazowieckiego w dziedzinie nefrologii dziecięcej z dnia 18.01.2015 r.
USPSTF 2015	Screening for Vitamin D Deficiency in Adults: Recommendation Statement. U.S. Preventive Services Task Force, 2015. http://www.uspreventiveservicestaskforce.org/Page/Document/RecommendationStatementFinal/vitamin-d-deficiency-screening